

و بهبود کیفیت آموزش را فراهم می‌آورد و سبب می‌شود آنان، در حین عمل، به‌عنوان پژوهشگرانی آشنا به جنبه‌های کاربردی و مهارت‌های عملی به سوی بالندگی و گسترش ظرفیت‌های شغلی خود گام بردارند. این روش، آزادی عمل برای تصمیم‌گیری و واگذاری مسئولیت‌های بیشتر به معلمان را برای فعالیت‌های آموزشی توصیه می‌کند و از این طریق پرورش حرفه‌ای را در قالب بهبود فرایند آموزش و یادگیری و سرانجام بالا بردن کیفیت فعالیت‌های آموزشی مدرسه متبلور می‌سازد (سرکارآرانی، ۱۳۹۴). اصلاحات آموزشی در دنیای امروز بیش از پیش متوجه معلمان، در مدرسه و کلاس درس، شده است. در دهه‌های پیش تغییر و تحول را از حوزه ستادی و در سطوح بالای نظام آموزشی جست‌وجو می‌کردند اما در حال حاضر برای بهسازی آموزش و غنی‌سازی یادگیری باید به درون مدرسه و کلاس درس رفت. در این نوشتار به درس پژوهی به‌عنوان الگویی برای تغییر و تحول فرهنگ آموزش در دوره متوسطه پرداخته شده است. در این الگو، مدرسه و کلاس درس محل آموزش و یادگیری، معلم و کارگزاران آموزشی است. در واقع باید به جست‌وجوی الگویی برای آموزش مستمر معلمان و در نتیجه بهبود، بهسازی و نوسازی آموزش و یادگیری در حین عمل رفت که در آن شرکت مؤثر در تصمیم‌گیری و مشارکت فعال معلمان در عمل دو پایه اساسی پژوهش در کلاس درس به حساب می‌آید. این امر در پرورش حرفه‌ای معلمان و آموزش مداوم آن‌ها و در نتیجه بهبود فرایند آموزش و یادگیری مؤثر است. درس پژوهی، به‌طور مستمر بر یادگیری خود معلم و بازاندیشی (تفکر مجدد) وی توجه و تأکید دارد. این الگو به‌طور انحصاری به پژوهش در کلاس درس می‌پردازد. معلمان در کلاس درس خود اقدام به پژوهش می‌کنند. آن‌ها سعی می‌کنند که این فرایند به توسعه، تعالی و تکامل کل آموزش به‌ویژه تدریس بینجامد و این خود منجر به بهبود، بهسازی آموزش و یادگیری بهتر دانش‌آموزان می‌شود. در این روش معلمان یاد می‌گیرند که چگونه یاد بگیرند و یادگیری دانش‌آموزان را بهبود بخشند.

نیم‌نگاهی به درس پژوهی

تدریس خوب، شاه‌کلید ارتقای کیفیت در مدرسه

تحول در فرهنگ آموزش با درس پژوهی

تغییر و تحول در فرهنگ آموزش، در چند دهه اخیر مورد توجه مربیان تربیتی، کارشناسان، صاحب‌نظران، برنامه‌ریزان و سیاستگذاران آموزشی قرار گرفته است. استادان، صاحب‌نظران و مربیان و محققان تربیتی جهان اذعان دارند که برای هرگونه بهسازی و نوسازی در درون نظام آموزشی باید معلم پرورش داد. به بیان ساده‌تر، معلم فکور و اندیشمند می‌تواند اندیشه و اندیشه‌گری را پاس بدارد و دانش‌آموزان را متحول کند. یکی از اقدامات در این راستا تلاش در جهت توسعه حرفه‌ای معلمان، به‌عنوان مهمترین عامل انسانی در نظام آموزشی می‌باشد. یکی از راه‌های پرورش حرفه‌ای معلمان آموزش مداوم آنان است. پیشینه تحقیقات در زمینه آموزش ضمن خدمت معلمان نشان می‌دهد که یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در پرورش حرفه‌ای معلمان، پژوهش‌های خود آن‌ها (درس پژوهی) در مدرسه و کلاس درس و چگونگی ارتباط آن‌ها با دانش‌آموزان است. درس پژوهی، برای معلمان امکان خود نوسازی، تداوم بهسازی فرایند آموزش، یادگیری

است. تدریس، اساس رفتارهای درون کلاس، به‌ویژه در امر آموزش و یادگیری است. شاید بتوان گفت مهم‌ترین فن و هنر معلمی در نظام آموزشی درس دادن (تدریس) است. درس پژوهی ایده جهانی برای بهسازی آموزش و غنی‌سازی یادگیری است (سرکارآرانی، ۱۳۹۴)، که در چند سال اخیر در ایران مورد توجه قرار گرفته است. نخستین اندیشه‌های درس پژوهی را باید در اندیشه‌های تربیتی معلمان ژاپنی جست‌وجو کرد که بازنندیشی در اندیشه و عمل تربیتی، تصمیم‌گیری و نگرش آن‌ها حضور دارد. آنان همواره درباره جنبه‌های تازه و خلاق فعالیت‌های کلاس درس خود می‌اندیشند، انتظاراتی را که از دانش‌آموزان دارند بازمینی می‌کنند و درباره چگونگی تسهیل در رشد و توسعه همه‌جانبه دانش‌آموزان تأمل می‌کنند (لوئیس، ۲۰۱۱). رشد و توسعه همه‌جانبه معلمان، به‌عنوان بخشی از زندگی آنان، برای درک مفهوم بلوغ و غنی‌سازی تجارب آموزشی خود به‌عنوان آموزگار نیز اهمیت دارد (دین، ۱۹۹۱، شون، ۱۹۸۳ نقل از بختیاری ۱۳۹۴). به علاوه بیشتر معلمان ژاپنی، آموزش و یادگیری را عملی مشارکتی می‌دانند و معتقدند که بهترین راه بازآموزی معلمان، فراهم ساختن فرصت‌های یادگیری است تا ایده‌ها و تجارب به مشارکت گذاشته شود و بازنندیشی عمل تربیتی از طریق بحث در گروه‌های کوچک یادگیری و شبکه‌های کاری مرتبط انجام گیرد (اوتا، ۱۹۸۹، ایمازو، ۱۹۹۶ نقل از بختیاری ۱۳۹۴). در این الگو معلمان مدام به رفتارها، کردارها، عمل و عکس‌العمل آموزش و درس خود نگاهی دوباره می‌کنند و همکار (همتا) خود را برای بهبود فرایند آموزش به کلاس خود دعوت می‌نمایند. در پژوهشی که استیگلر و هیبرت بر روی نتایج مطالعه تیمز انجام دادند و در کتابی به نام شکاف آموزشی ۲ (۱۹۹۹) منتشر شده، آنان به این نتیجه رسیدند که عامل اصلی موفقیت ژاپنی‌ها استفاده از روش درس پژوهی در توسعه حرفه‌ای معلمان است (استیگلر و هیبرت، ۱۹۹۹). همچنین یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهند که درس پژوهی به گسترش فرهنگ یادگیری در مدرسه یاری می‌رساند و محیطی را فراهم می‌سازد تا معلمان از یکدیگر بیاموزند، دانش حرفه‌ای خود را ارتقا دهند، در رفتار خود بازنندیشی کنند و در تحول مستمر آموزش مشارکت داشته باشند. ایده درس پژوهی به معلمان، پژوهشگران و

استادان یاری می‌رساند تا بر قابلیت‌های خود از طریق یادگیری از یکدیگر بیفزایند و در فرایند گروهی، کیفی و مشارکتی به تولید دانش حرفه‌ای کمک کنند. اگر چه تفاوت‌های فرهنگی مدارس و مناسبات اجتماعی پیچیده در هر جامعه، روش‌ها و ابزارهای اثربخش را برای به کارگیری مدل درس پژوهی توصیه می‌کنند (سرکارآرانی، ۱۳۹۴). درس پژوهی الگوی عملی بازمینی مداوم الگوهای ذهنی و بازنندیشی مشارکتی در عمل کارگزاران آموزشی است. این الگو مبتنی بر «پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس» است و الگویی مؤثر برای بهبود مستمر آموزش محسوب می‌شود. درس پژوهی به مثابه روش نوین پژوهش در عمل و هسته‌های کوچک تحول در آموزش، به گسترش پژوهش و تولید دانش حرفه‌ای در مدرسه کمک می‌کند. به علاوه بر فرایند یادگیری گروهی و بهسازی مستمر (تدوین برنامه، اجرا، بازمینی و بازنندیشی، یادگیری و ترویج یافته‌ها) مبتنی است و فرصتی برای سهیم شدن کارگزاران آموزشی در تجربه‌های یکدیگر فراهم می‌آورد (لوئیس، پری و هارد، ۲۰۱۱، فرناندز، ۲۰۰۱). درس پژوهی هسته بنیادی تحول مدارس از مؤسسات آموزشی (مدرسه به مثابه سازمان آموزشی - نتیجه‌گرا) به مدارس یادگیرنده (مدرسه به مثابه سازمان یادگیرنده - فرایندگرا) است. درس پژوهی یک رویکرد نظام‌مدار مطالعه، توسعه و بهبود آموزش و یادگیری است. به بیان دیگر، یک چرخه پژوهشگری درباره یادگیری دانش‌آموزان است که به منظور ارتقای یادگیری معلمان و بهبود آموزش و پرورش اجرا می‌شود (گورمن، مارک و نیکولا، ۲۰۱۰).

درس پژوهی الگوی پژوهشی معلمان در مدرسه و کلاس درس برای بهسازی مستمر آموزش، غنی‌سازی یادگیری، پرورش حرفه‌ای معلمان و تولید دانش حرفه‌ای است. درس پژوهی از بُعدی دیگر کاربرد روش علمی در مدرسه و فرایند آموزش و یادگیری است. بدین شکل که معلمان به‌طور مشارکتی،

یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در پرورش حرفه‌ای معلمان، پژوهش‌های خود آن‌ها (درس پژوهی) در مدرسه و کلاس درس و چگونگی ارتباط آن‌ها با دانش‌آموزان است

مسئله‌هایی از جنس آموزش و تدریس مواجه شده، و آن مسائل را با خود و همکاران (همتایان) در میان می‌گذارد و به این می‌اندیشد که چه کند تا آموزش و تدریس‌اش را بهبود بخشد و بهسازی کند. در مطالعه‌ای که در این خصوص انجام شده معلمان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی و هم‌چنین افرادی که در مدرسه اقدام به درس‌پژوهی کرده‌اند اظهار داشتند که: درس‌پژوهی به ما فرصت گفت‌وگو با همکاران داد؛ ما معلمان اندیشیدیم که می‌توانیم آموزش و یادگیری خود را بهبود بخشیم؛ ما تا به حال در مدرسه فرصت اندیشیدن به مسائل خود را نداشتیم؛ در این فرایند علاوه بر اینکه به فکر یادگیری دانش‌آموزان بودیم خودمان بسیار یاد گرفتیم. یکی از کارکردهای مهم درس‌پژوهی این است که بین معلمان «گفت‌وگوی» حرفه‌ای راه بیفتد تا با هم بنشینند و در مورد مسائل آموزشی [به‌ویژه تدریس] گفت‌وگو کنند. یکی از معلمان درباره‌ی درس‌پژوهی گفته است: ... من با ضبط صدا و گفت‌وگو با همکارانم مشغول مطالعه

فرضیه‌ای را درباره‌ی بهترین روش آموزش [تدریس] یک موضوع درسی شکل می‌دهند؛ سپس سعی می‌کنند براساس مشاهدات و دلایل و مستندات که اعضای گروه جمع‌آوری کرده‌اند، این فرضیه را در مقابل دانش‌آموزان بیان نمایند تا مشخص می‌شود که چه موفقیت‌هایی کسب شده و چه قسمت‌هایی نیاز به اصلاح دارد. پس از تأمل، بازاندیشی، اندیشه و تفکر هشیارانه مشارکتی، اصلاحات لازم را انجام داده و فرضیه اصلاح شده را مجدداً آزمون می‌کنند و این فرایند بدین شکل ادامه می‌یابد (پلامر، ۲۰۰۷ نقل از حبیب‌زاده ۱۳۹۲). درس‌پژوهی، رویکرد رشد حرفه‌ای معلم است که طی آن معلمان با همکاران خود تشریک مساعی می‌کنند و به تعامل و تبادل تجربیات خویش می‌پردازند. معلم با همکار خود به گفت‌وگو می‌نشیند و او را به کلاس دعوت می‌کند که درس وی را در آیینة نقد و بررسی قرار دهد. مرکز اصلی این فعالیت عبارت است از تعامل و تبادل تجربیات درباره عملکرد کلاس درس، فهم و درک آن و بیرون کشیدن معنا از این فهم و درک (هاپکینز، ۲۰۰۲: ۲۳). در واقع در درس‌پژوهی، این نکته حائز اهمیت و توجه است که پژوهش زیربنای درس و معلم پژوهشگر درس است و خودش باید به دنبال بهبود، اصلاح و بهسازی آموزش و درس باشد. درس‌پژوهی نوعی از مطالعه و بررسی خوداندیشانه (خودبازاندیشی) درباره فرایند آموزش (تدریس) است. به‌طور کلی برخی ویژگی‌های «درس‌پژوهی» عبارتند از:

- ۱ مبنای درس‌پژوهی یک الگوی بهسازی مستمر و بلندمدت است.
 - ۲ درس‌پژوهی به‌طور مداوم بر یادگیری دانش‌آموزان متمرکز است.
 - ۳ درس‌پژوهی نوعی همکاری گروهی و مشارکتی است.
 - ۴ درس‌پژوهی بر بهبود مستقیم آموزش با توجه به شرایط تأکید دارد (استیگلر و هیبرت، ۱۹۹۹).
- درس‌پژوهی الگوی عملی مستمر و بازبینی و بازاندیشی مداوم درباره درس در کلاس است.

مطالعه موردی درباره‌ی درس‌پژوهی

درس‌پژوهی الگوی رشد حرفه‌ای معلمان در کلاس درس است که گروهی از معلمان به بازاندیشی عمل آموزش و تدریس می‌پردازند. در این روش معلم با

تحصیلی که موضوع خاصی را درس می‌دهند (مثال: معلمان ریاضی پایه اول متوسطه) یک موضوع درس را با هم به گفت‌وگو و طراحی قرار می‌دهند.

۲ تبیین مسئله: معلمان یک مسئله خاص را انتخاب می‌کنند. این مسئله می‌تواند یک سؤال عمومی باشد؛ برای مثال بی‌علاقگی دانش‌آموزان به یک موضوع یا درس خاص (ریاضی). یا می‌تواند سؤال جزئی‌تری باشد؛ برای مثال بهبود یادگیری درس خاص - زبان انگلیسی - یا ریاضی. آنگاه پس از توافق روی موضوع و مسئله پژوهشی، گروه به مسئله شکل می‌دهد و بر آن تمرکز می‌کنند و افراد به شرح و تبیین آن می‌پردازند.

۳ مطالعه و بررسی مسئله: در این مرحله مسئله یا موضوعی مورد بررسی دقیق قرار می‌گیرد و با مطالعه و بررسی آن، به‌صورت عمیق بر یادگیری خود و دانش‌آموزان تمرکز می‌کنید. فهم عمیق و جست‌وجوی منابع و مواد آموزشی تکمیلی و کمک گرفتن از متخصصان بیرون از گروه از ویژگی‌های این شیوه است (حبیب‌زاده، ۱۳۹۲)

۴ برنامه‌ریزی درس: گروه درس‌پژوه، علاوه بر برنامه‌ریزی محتوا، به موارد دیگری از جمله سامان‌دهی درس و اختصاص زمان به قسمت‌های مختلف آن، درباره‌ی چگونگی ارزیابی عملکرد دانش‌آموزان در طول تدریس می‌پردازند. درس‌پژوهشی طراحی شده مهم‌ترین جزء درس‌پژوهی است.

۵ آموزش درس و مشاهده آن: در این مرحله درس‌پژوهی در محیط کلاس درس مورد آزمایش عملی قرار می‌گیرد؛ بدین‌معنا که یکی از اعضای گروه (معلم) طرح را در کلاس خود دقیقاً اجرا می‌کند و دیگر اعضای گروه سعی می‌کنند تمام رویدادهای کلاس را مشاهده و ثبت و ضبط کنند.

۶ ارزیابی درس و بازاندیشی در تأثیر آن: روزی که درس آموزش داده می‌شود، معمولاً گروه در مدرسه می‌مانند و پس از تدریس معلم با یکدیگر صحبت می‌کند و نظر خود را درباره‌ی کل فرایند آموزش اظهار می‌دارند و هر کدام از مباحث در گروه مورد بحث و گفت‌وگو قرار می‌گیرد. سپس معلمان گروه، از منظری انتقادی درباره‌ی قسمت‌هایی از تدریس که به نظر آن‌ها اشکال داشته، صحبت می‌کنند. تمرکز بر درس (معلمی) است نه بر معلم. چنین کاری ارزیابی

بر روی نحوه‌ی تدریس خودم هستم و این کار به من کمک می‌کند تا بتوانم بهتر تدریس کنم. همین‌طور می‌خواهم از همکارانم بپرسم تدریس و کار من چگونه است و تدریس خودم را در آینه‌ای که آن‌ها در دست دارند ببینم... بختیاری (۱۳۹۲) در مصاحبه‌هایی که با معلمان ابتدایی انجام داده گفته است که اکثر معلمان اجرای این روش را فرصتی ارزشمند برای بازاندیشی و تفکر در مدرسه و کلاس دانسته‌اند. فقط تعداد محدودی ابراز داشته‌اند که این کار، برایشان کمتر جذابیت داشته و برای آن‌ها مفید نبوده است. تعداد زیادی از معلمان آشنایی کمی از نحوه اجرا و محاسن این الگو داشته‌اند.

درس‌پژوهی الگوهای متفاوتی برای اجرا دارد. به‌نظر می‌رسد معلم، بنا به شرایط و مقتضیات، می‌تواند شیوه‌های متفاوتی را برای اجرای درس‌پژوهی اتخاذ کند ولی در اینجا به اجمال به یکی از الگوها می‌پردازیم:

۱ تشکیل گروه درس‌پژوهی: معلمان یک پایه

۸ آموزش و مشاهده درس تجدیدنظر شده:

طرح درس تجدیدنظر شده، در کلاسی متفاوت تدریس می‌شود. گاهی معلم درس همان معلم قبلی است، ولی در بیشتر موارد معلم دیگری از گروه پژوهشی، تدریس را برعهده می‌گیرد (استیگر و هیبرت ۱۳۸۳).

۹ ارزیابی و بازاندیشی مجدد: در این مرحله معمولاً همه اعضای گروه در یک جلسه طولانی شرکت می‌کنند. گاهی از یک فرد متخصص، از خارج مدرسه برای شرکت در این جلسه دعوت می‌شود. همچون مرحله پیش، معلمی که درس را آموزش داده است اجازه دارد ابتدا درباره آنچه گروه سعی در دستیابی به آن دارد سخن بگوید و ارزیابی خود را از میزان موفقیت تدریس و بخش‌هایی از آنکه هنوز به تجدیدنظر نیاز دارد بیان کند. سپس ناظران درس را نقد و تغییراتی را پیشنهاد می‌کنند.

هنگام بحث درباره درس، نه تنها یادگیری و فهم دانش‌آموزان، بلکه آن دسته از مسائل عمومی که به وسیله فرضیه‌های اصلی پژوهش در کلاس درس بیان شده‌اند مورد توجه قرار می‌گیرد و بالاخره درباره

شخصی نیست، بلکه فعالیتی است که به بهبودی فردی منجر می‌شود. به‌طور کلی در این مرحله بحث‌ها روی این هدف تمرکز دارند که دانش‌آموزان چه چیزی را، چگونه و چرا یاد گرفتند یا یاد نگرفتند (سرکارآرانی، ۱۳۹۴ و حبیب‌زاده، ۱۳۹۲)

۷ تجدیدنظر درس: معلمان گروه درس پژوهی در کلاس درس با توجه به مشاهدات و بازخوردها در درس تجدیدنظر می‌کنند. آن‌ها ممکن است مواد آموزشی، فعالیت‌ها، سؤال‌ها و مسائل مطرح شده یا همه موارد را تغییر دهند. تأکید آن‌ها اغلب بر تغییر مواردی است که در جریان کلاس درس شواهد دقیقی برای آن یافته‌اند.

جنبش پژوهش درباره کلاس درس معتقد است، بهبود و بهسازی و ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری باید به‌دست معلمان و از کلاس درس شروع شود و تغییر و تحول درون نظام آموزشی از پایین به بالا باشد

بازاندیشی یکی از بنیان‌های درس‌پژوهی و اقدام‌پژوهی است و در فرایند بهسازی معلمان را یاری می‌دهد تا به آنچه انجام می‌دهند نگاهی دوباره بیفکنند و در آیینۀ یکدیگر آن را ارزیابی کنند

پی‌نوشت‌ها

۱. Peers

۲. این اثر (شکاف آموزشی) توسط محمدرضا سرکارآرانی و علیرضا مقدم ترجمه و به وسیله انتشارات رشد (۱۳۸۳) چاپ شده است.

منابع

۱. ساکی، رضا (۱۳۹۲). درس‌پژوهی، تهران: جهاد دانشگاهی.
۲. استیگلر، ج و هیبرت، ج (۱۹۹۹). شکاف آموزشی: بهترین ایده‌ها از معلمان جهان برای بهبود آموزش در کلاس درس. ترجمه: محمدرضا سرکارآرانی و علی‌رضا مقدم (۱۳۸۳). تهران: مدرسه.
۳. بختیاری، ابوالفضل و یوسف ایرانی (۱۳۹۲). اقدام‌پژوهی، تهران: انتشارات لوح زرین، چاپ پنجم.
۴. بختیاری، ابوالفضل (۱۳۸۷). درس‌پژوهی: الگوی ژاپنی برای رشد حرفه‌ای معلمان در کلاس درس. ماهنامه پژوهشنامه آموزشی، شماره ۱۰۴، ۴۹-۴۶.
۵. بختیاری، ابوالفضل و کبری مصدقی نیک (۱۳۹۴). تدریس‌پژوهی (درس‌پژوهی) روش بهسازی فرهنگ آموزش و تدریس. تهران: آوای نور.
۶. حبیب‌زاده، عباس (۱۳۹۲). راهنمای عملی درس‌پژوهی. قم: انتشارات دانشگاه قم.
۷. سرکارآرانی، محمدرضا (۱۳۹۴). درس‌پژوهی. تهران: مرآت.
۸. لوئیس، کترین (۱۳۹۵). درس‌پژوهی (تدریس‌پژوهی). ترجمه: ابوالفضل بختیاری، مهری فلاح و مهین کیخانژاد. تهران: نشر سازوکار

۱۰. Lewis, C.C; & Huard, j. (2011). Lesson Study: Step by Step: How teacher leaning communities improve instruction. Heinemann.

اینکه چه چیزی از درس و اجرای آن آموخته شده است صحبت به میان می‌آید.

۱۵ سهمیم شدن در نتایج: بیشتر گروه‌های درس‌پژوهی برای بازگو کردن جریان فعالیت گروهی خود گزارشی تهیه می‌کنند. در واقع از فعالیت‌ها، کارها، شواهد، یادداشت‌ها، مباحث گروه، مطالب مستند و فیلم تهیه می‌شود تا در اختیار معلمان، مدارس و گروه‌های درس‌پژوهی دیگر قرار بگیرد.

نتیجه‌گیری

جنبش پژوهش درباره کلاس درس معتقد است، بهبود و بهسازی و ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری باید به‌دست معلمان و از کلاس درس شروع شود و تغییر و تحول درون نظام آموزشی از پایین به بالا باشد پژوهش معلم نه تنها باید فعالیت کل مدرسه باشد بلکه باید به‌طور مستمر و مداوم بر فرایند آموزش و یادگیری و بهبود آن تأکید داشته باشد.

پژوهش‌های بین‌المللی اخیر در زمینه توسعه حرفه‌ای معلمان، بیشتر بر مدرسه و کلاس درس استوار است و می‌کوشد معلمان را بیش از پیش در تصمیم‌گیری‌های مربوط به شیوه‌های بهبود کیفیت آموزشی مدارس مشارکت دهد.

این الگوی آموزش به معلمان کمک می‌کند تا به هنگام کسب صلاحیت‌های حرفه‌ای در حین کار، به بهسازی و بازسازی فکری خویش و دانش‌آموزان در فرایند آموزش و یادگیری توجه جدی مبذول دارند (سرکارآرانی ۱۳۹۴).

بازاندیشی یکی از بنیان‌های درس‌پژوهی و اقدام‌پژوهی است و در فرایند بهسازی معلمان را یاری می‌دهد تا به آنچه انجام می‌دهند نگاهی دوباره بیفکنند و در آیینۀ یکدیگر آن را ارزیابی کنند. در مجموع درس‌پژوهی، به‌عنوان یک رویکرد بازاندیشی، می‌تواند در خلق دانش حرفه‌ای برای معلمان بسیار مفید باشد. این رشد حرفه‌ای باعث ارتقای کیفی آموزش و یادگیری می‌شود و این خود کلید تغییر و تحول در آموزش و پرورش است.

در مجموع، در ایران، مطالعات درخصوص درس‌پژوهی نشانگر آن است که این رویکرد، موجب تغییر و تحول در فرهنگ آموزش می‌شود و در نهایت به بهبود و پیشرفت فرایند آموزش و یادگیری خواهد انجامید.